

1 Prečo je dobré upokojuvať dopravu?

1. KVALITA ŽIVOTA

Mestá s najvyššou kvalitou života na svete nie sú mestá plné áut. Viedeň, Zürich, Kodaň, či Štokholm dlhodobo podporujú hromadnú dopravu, cyklo dopravu a zníženie rýchlosti áut. Výsledkom je kvalitnejšie mesto a spokojnejší obyvatelia.

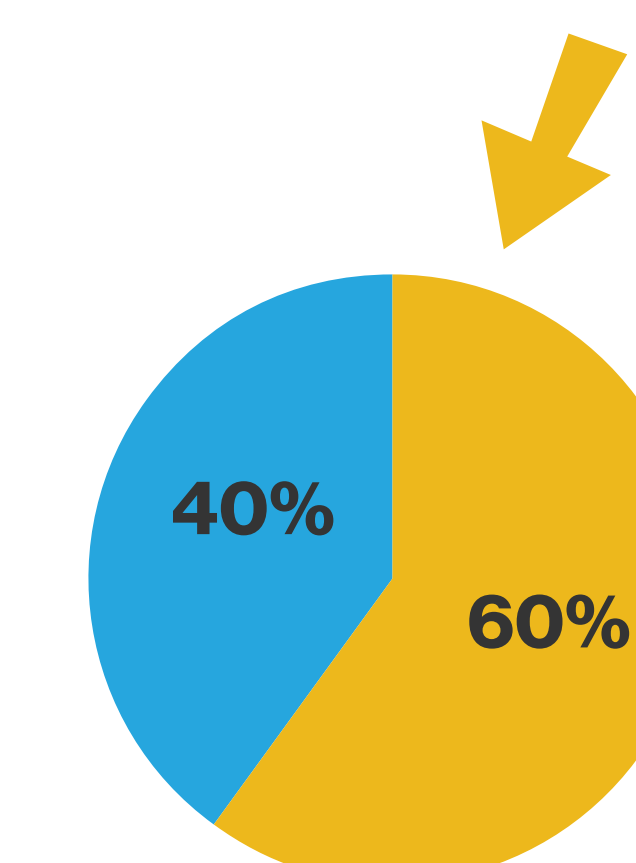

Spravili sme prieskum, ako vnímajú obyvatelia/ky bezpečnosť na Gorkého ulici. Tu sú výsledky:

881
RESPONDENTOV

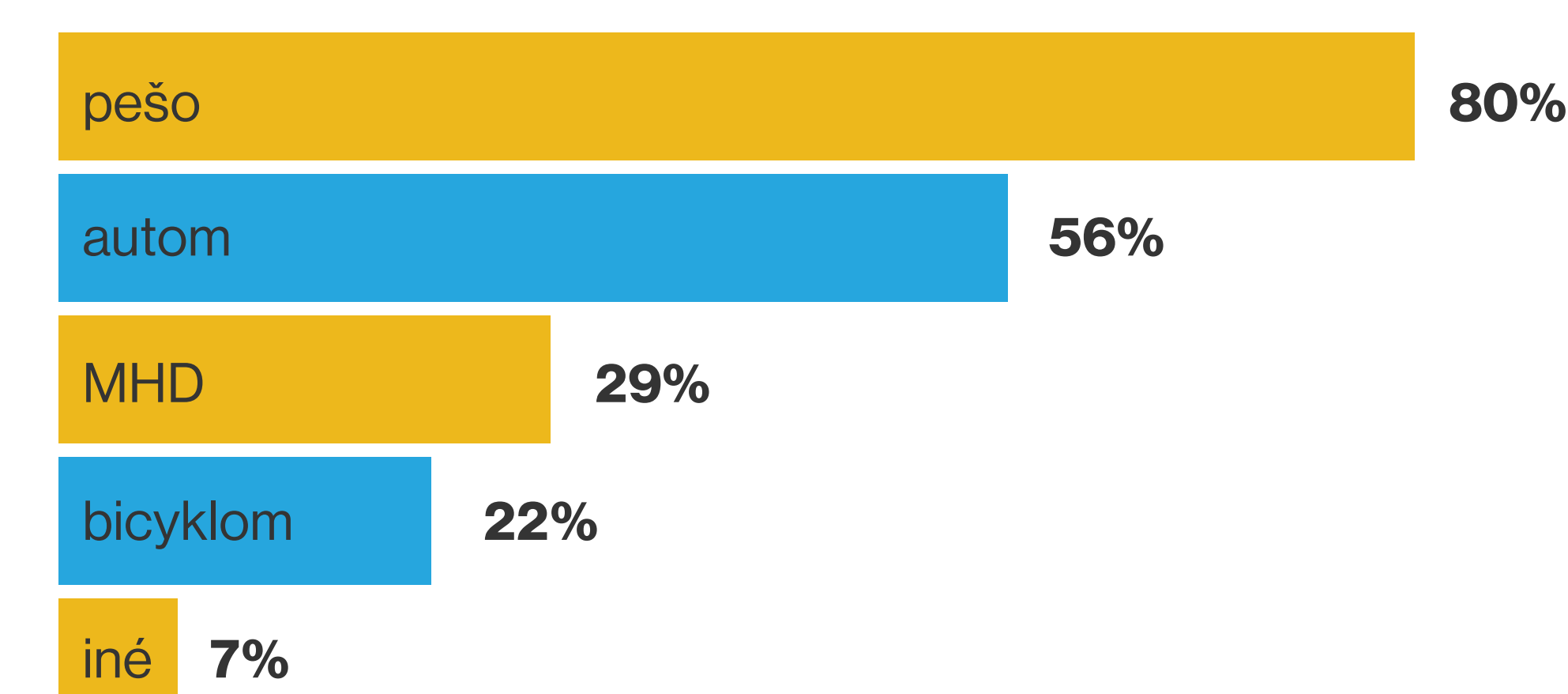
52% žien
48% mužov

Viac ako 60% vodičov prekračuje maximálnu povolenú rýchlosť. Najvyššia nameraná rýchlosť bola až 80 km/hod.

Podľa čerstvého sčítania dopravy z apríla 2023 za 12 hodín týmto úsekom prejde viac ako 4500 chodcov a 25000 motorových vozidiel - osobných áut, autobusov a nákladných áut. Jedná sa o dôležitý cestný uzol, cez ktorý prechádza pešo obrovské množstvo ľudí.

Najčastejšie formy prepravy cez toto územie:

Zdroje ohrozenia z pohľadu chodcov:

?

Vedeli ste, že...

90% chodcov má šancu prežiť zrážku s vozidlom ak ide rýchlosťou 30 km/hod? Pri 50 km/hod je šanca prežiť už len polovičná a pri 60 km/hod prežije len 25% chodcov.

Podľa štatistík dopravnej nehodovosti došlo v SR v roku 2020 k **801 dopravným nehodám** - zrážkam s chodcom, 42 chodcov bolo pri dopravných nehodách usmrtených. Taktiež došlo k 718 nehodám za účasti cyklistu, 20 z nich bolo usmrtených.

Zdroj: Národná stratégia SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2021-2030

KTO KAŽDÝ SA CÍTI NA TEJTO KRIŽOVATKE OHROZENÝ:

69% respondentov a respondentiek, ktorí prechádzajú touto ulicou **pešo**

86% respondentov, ktorí prechádzajú touto ulicou **na bicykli**

88% respondentov, ktorí prechádzajú touto ulicou **s kočíkom alebo s deťmi**

80% respondentov ktorí prechádzajú touto ulicou ulicou na **zdravotnou pomôckou** alebo na vozíku

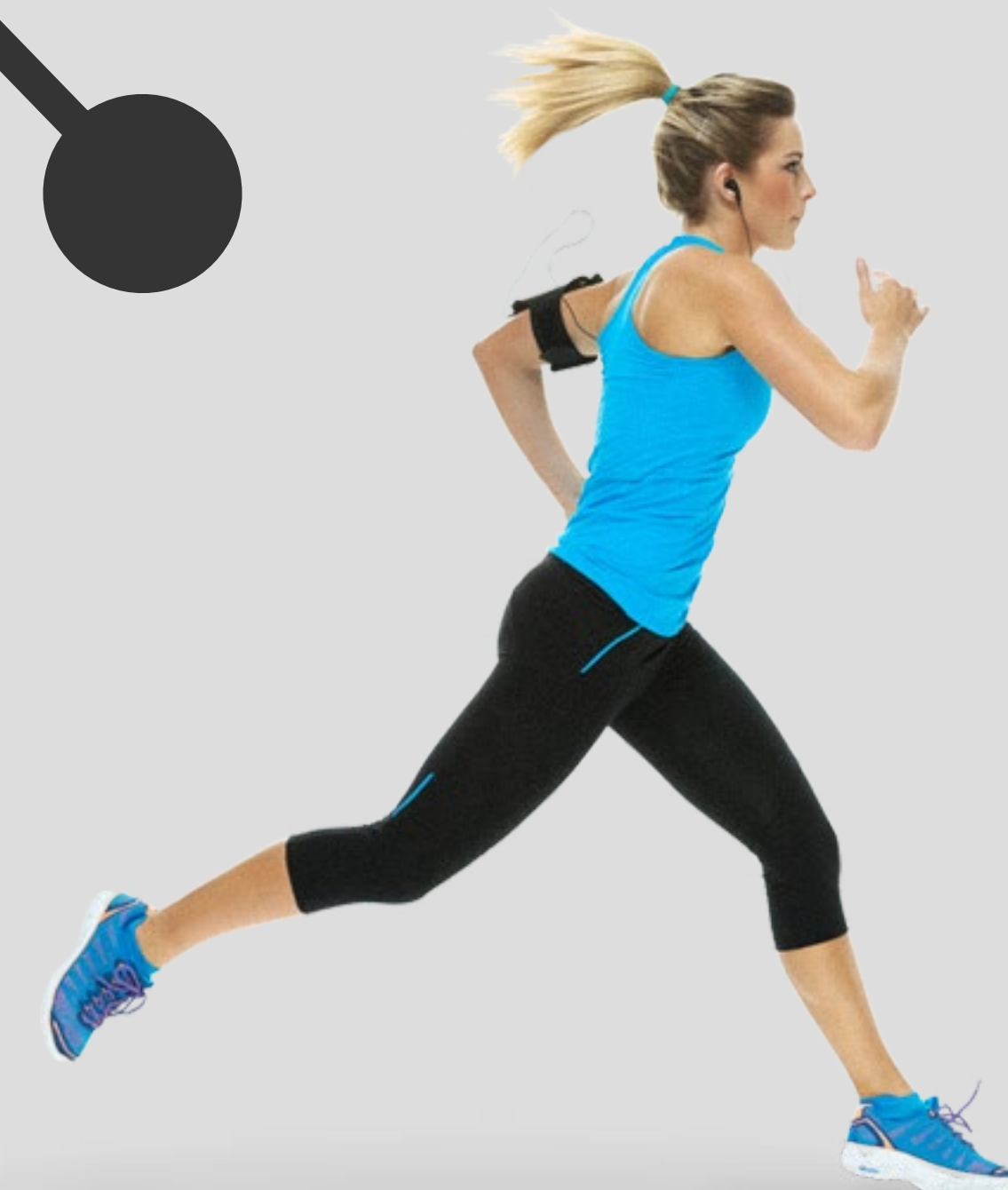
45% respondentov a repondentiek, ktorí prechádzajú touto ulicou **autom**

81%

respondentov súhlasí, že je potrebné **zvýšiť bezpečnosť chodcov** na Gorkého ulici.

2. ZDRAVIE

Menšie počty automobilov znamenajú aj **menej smogu**, prachových častíc a zdravšie ovzdušie. Dôležitý zdravotný faktor je tiež úroveň hluku. Obyvatelia žijúci v tichšom prostredí zažívajú aj menej stresu.

3. VIAC PRIESTORU PRE ŽIVOT

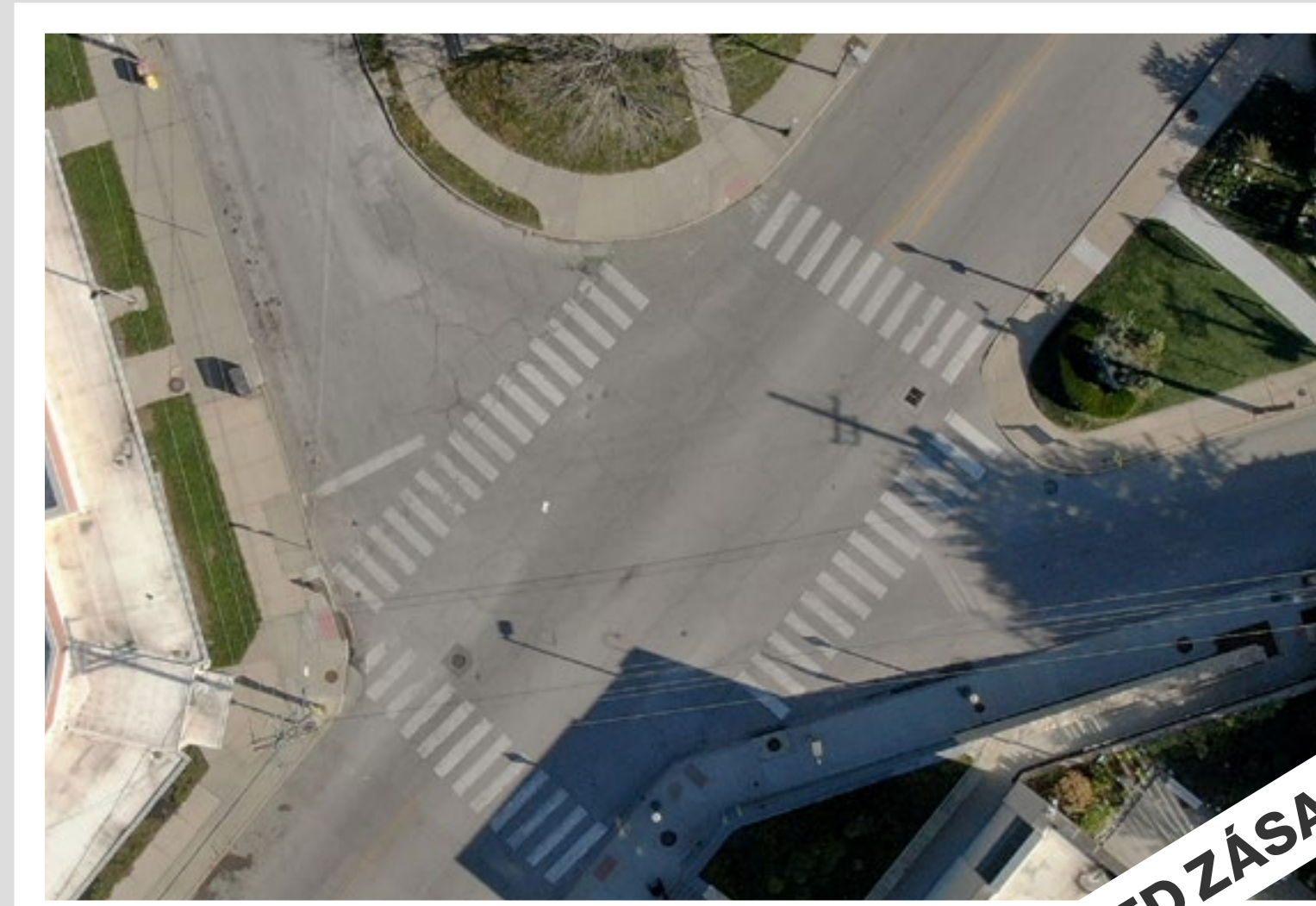
Ľuďom sa nepáči predstava miest bez množstva áut len do chvíle, kým podobné mesto nenavštívia. Len si spomeňte na Hlavnú ulicu predtým a teraz. Viac peších zón predstavuje **viac miesta** na prechádzky, voľný čas, hry a život.

2

Upokojuvanie dopravy vo svete a taktický urbanizmus

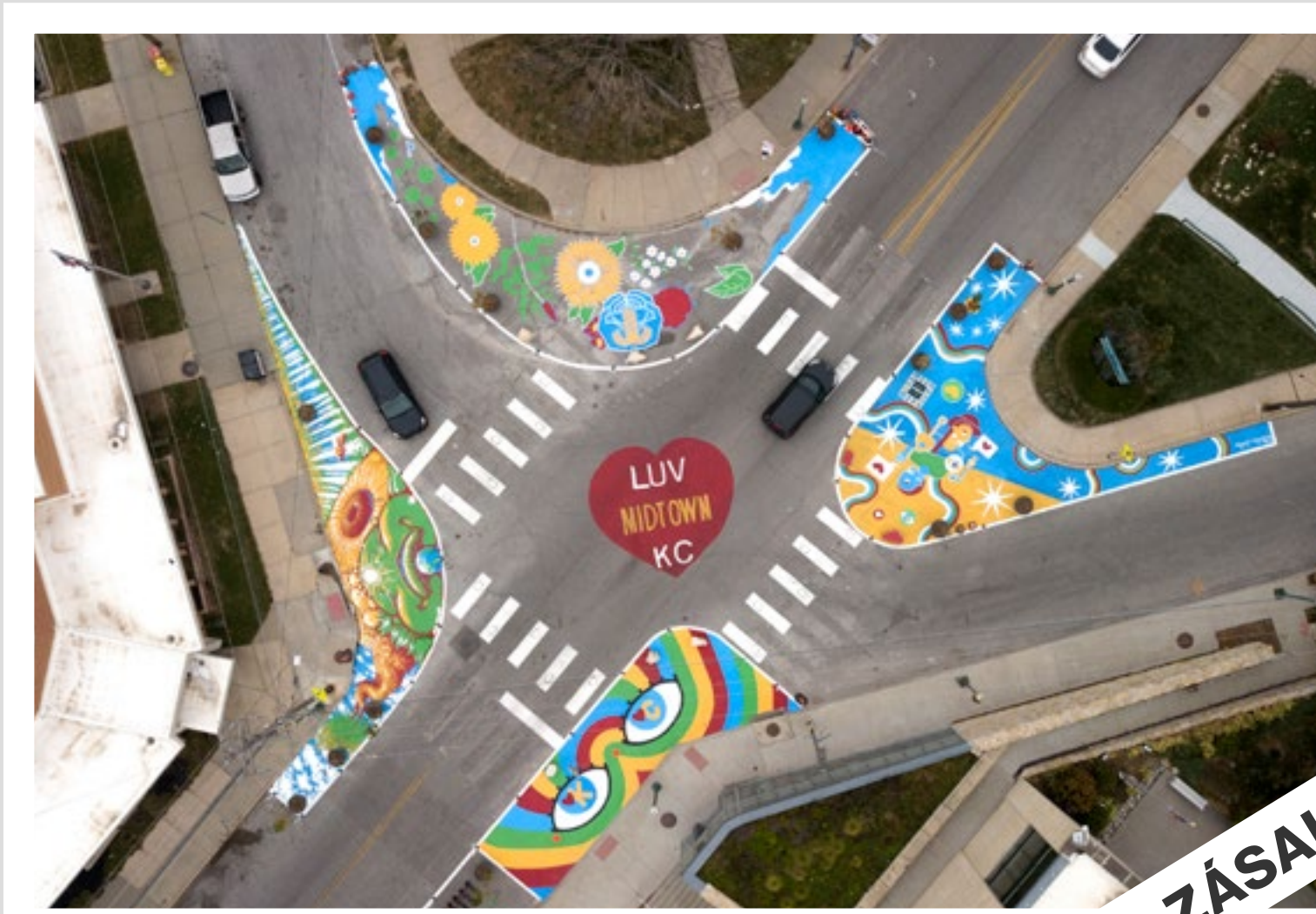
Projekt Čas spomaliť je súčasťou iniciatívy Asphalt Art Initiative, v rámci ktorej sa na svete uskutočnilo už 64 umeleckých zásahov. Tu sú príklady niektorých z nich:

PRED ZÁSAHOM

KANSAS CITY (USA)

Hlavnými problémami z hľadiska bezpečnosti tu boli rýchlo **jazdiace autá, ostré zákruty a veľké vzdialenosti**, ktoré ľudia museli prejsť krížom cez cestu. Riešením boli zúžené jazdné pruhy, rozšírené obrubníky, **malba** na asfalte, kvetináče, a stĺpiky, vďaka ktorým sa spomalila premávka a príchod cez ulicu sa stal pre chodcov bezpečnejší. Dĺžka priechodu pre chodcov sa skrátila na polovicu, pre vodičov boli jasnejšie vyznačené odbočovacie cesty a pribudli dve značky zastavenia.

PO ZÁSAHU

▼ **45%**

o tolko sa znížila priemerná rýchlosť vozidiel na križovatke

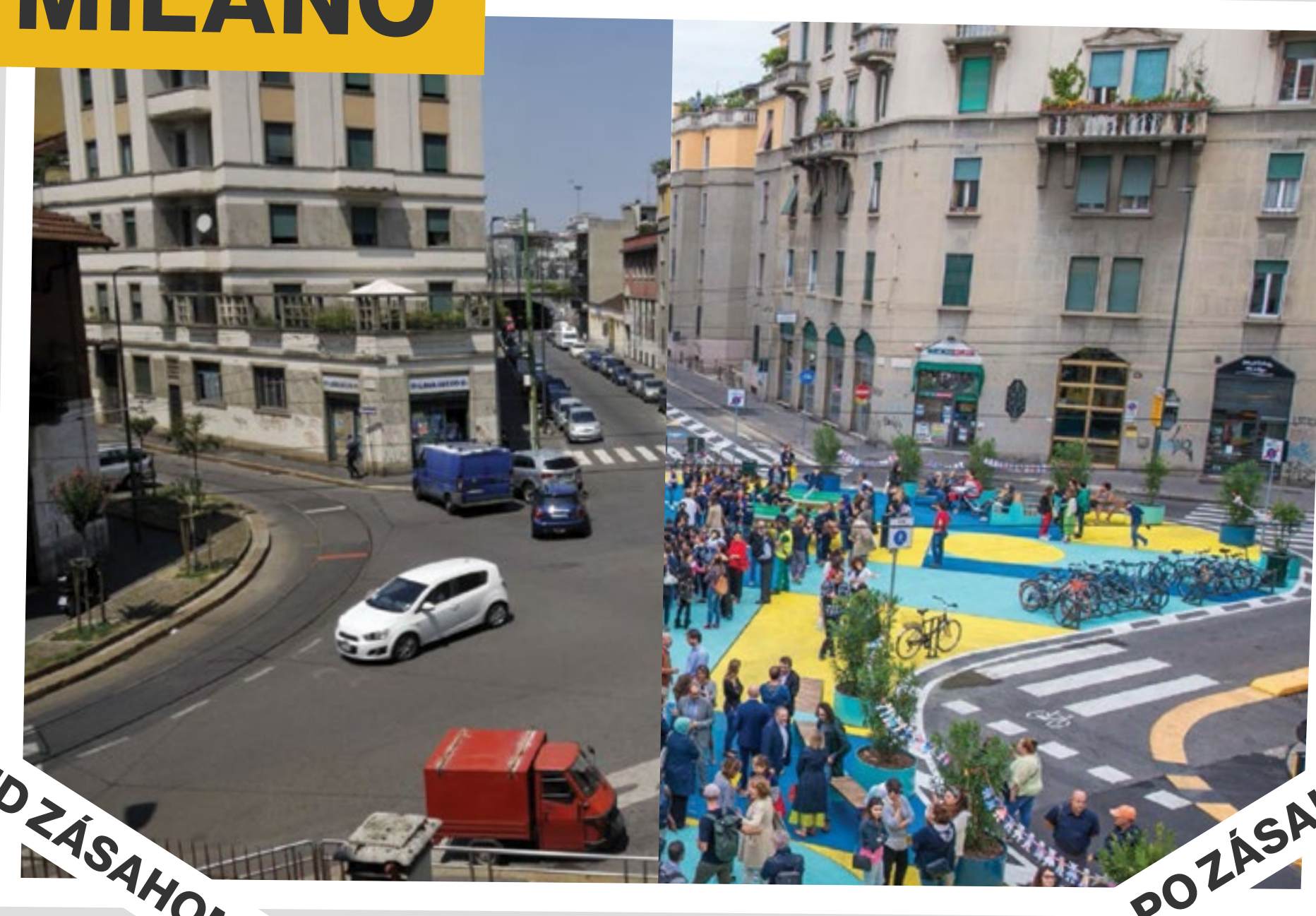
▼ **52%**

o tolko sa skrátili priechody pre chodcov, vďaka čomu chodci prešli cez ulicu rýchlejšie

▲ **40%**

percento chodcov, ktorí uviedli, že sa na križovatke cítia „veľmi bezpečne“ sa zvýšilo o 40%. Z 23% na 63%.

MILÁNO

PRED ZÁSAHOM

PO ZÁSAHU

Organizácia AMAT v rokoch 2018-2023 premenila v Miláne viac ako 40 lokalít prostredníctvom taktického urbanizmu. Využili pri tom **malbu na asfalte a ďalšie prvky**, ktorými podporili využívanie verejných priestorov obyvateľmi, vyriešili lokálne problémy, ku ktorým dochádzalo v doprave a zvýšili bezpečie na milánskych uliciach. Napríklad križovatku Via Spoleto premenili z neprehľadnej asphaltovej plochy ktorej dominovali autá na ľahko navigovateľný, **prehľadný cestný koridor s živým námestím**, ktoré naplnilo potreby sociálneho priestoru pre deti a rodičov z blízkej školy a podporilo cyklobilitu v tejto lokalite.

Projekt Čas spomaliť je projektom taktického urbanizmu. Je to súbor opatrení vo verejnom priestore, ktorý, okrem iného, prispieva aj k ochrane verejného zdravia. Taktický urbanizmus je dôležitou súčasťou trendu upokojuvania dopravy v centrách miest a zvyšovania bezpečnosti chodcov v mestách po celom svete. Je to **rýchly, lacný a akčný prístup** k docieleniu zmysluplných zmien, ktoré vychádzajú z potrieb obyvateľov. Je to nie len nástroj na samotnú zmenu ale aj nástroj, ktorý umožňuje sledovať a mapovať ako takého často jednoduché zásahy fungujú. **Nie je potrebné roky čakať, kým sa niečo udeje**, môžeme to urobiť pomerne rýchlo a sledovať, ako takáto zmena ovplyvní život v meste

?

Viete, čo znamená pojem taktický urbanizmus?

Jedná sa o malé, rýchle a efektívne zásahy, ktoré kreatívnym spôsobom menia a zlepšujú verejný priestor alebo upozorňujú na problémy mesta.

Okrem iniciatívy Asphalt Art, ktorá spomaľuje dopravu a skrášľuje verejné priestranstvá poznáme aj iné formy taktického urbanizmu:

GUERRILLA GARDENING

“Partizánske záhradkárčenie” originálnym spôsobom upozorňuje na problémy mesta alebo kompenzuje nedostatok zelene v ňom. Robí tak formou výsadby rastlín a kvetín.

SVOJPOMOCNÁ STAVBA KOMUNITNÝCH ZÁHRAD

Svojpomocná premena miesta plného sute po starej kotolni na funkčnú komunitnú záhradu môže byť ďalším príkladom taktického urbanizmu uskutočniteľného v našich podmienkach.

MONUMENTY Z RUÍN

Košický projekt, ktorý priemieňa rozpadnuté relikty socializmu - ruiny vo verejnom priestore - na umelecké diela, či funkčné objekty.

3

Projekt čas spomaliť

Malba na asfalt ako nástroj zvýšenia bezpečia chodcov

ČO TO BUDE?

Na tejto križovatke vznikne **veľká umelecká malba**, ktorá zmení jej podobu aj praktické fungovanie. Podobné umelecké zásahy sa robia po celom svete a Košice budú úplne prvým slovenským mestom, v ktorom sa bude takýto projekt realizovať.

AKÉ SÚ CIELE PROJEKTU?

Projekt má dva hlavné ciele. Prvým je **zvýšenie bezpečnosti** na tejto križovatke a v jej okolí. Druhým zas **skrášenie okolia** a zlepšenie kvality verejného priestoru. Cheme, aby toto miesto prestalo byť strašiakom a stalo sa krajším a bezpečnejším.

KTO TO CELÉ PLATÍ?

Na projekt sme získali grant takmer 23 000 eur od americkej nadácie **Bloomberg Philanthropies** - v rámci programu Umenie na asfalte (*Asphalt Art*). V roku 2023 posudzovali takmer 700 žiadostí, z ktorých uspelo len 19 v rôznych európskych veľkomestách.

KTO SÚ ORGANIZÁTORI?

Košické neziskové organizácie a iniciatívy v spolupráci s Mestom Košice a ďalšími inštitúciami: Iniciatíva Pod'na dvor, HUBa, Cyklokoalícia, Street Art Communication, Tabačka, Creative Industry Košice, IDS Východ a mnoho ďalších (viď panel 4)

ČO OD PROJEKTU ČAKAŤ A ČO NEČAKAŤ?

Skúsenosti z podobných projektov hovoria, že takéto diela majú reálnu šancu **zvýšiť bezpečnosť** zraniteľných účastníkov dopravy. Jedná sa len o **pilotný zásah**, ktorý prispeje k dlhodobej transformácii tejto križovatky. Jeho výhodou je, že **otvorí diskusiu**

o systematických a dlhodobých riešeniach dopravy na tomto mieste aj v celých Košiciach. Okrem toho získame mnoho užitočných **dát a informácií**, vďaka ktorým budú môcť vzniknúť ďalšie podobné projekty na Slovensku a vo svete.

ČO SI MYSLIA ĽUDIA?

V rámci **prieskumu verejnosti**, ktorý sme kvôli tomuto projektu realizovali, sme sa obyvateľov a obyvateľiek Košíc opýtali, ako toto miesto vnímajú, ako sa tu cítia a či si myslia, že by sa malo zmeniť. Niektoré výsledky nájdete tu, ostatné na paneli č. 1.

23% respondentov silne súhlasí, že verejný priestor, kde stojíte, je neestetickým a neatraktívnym miestom.

81% **83%**

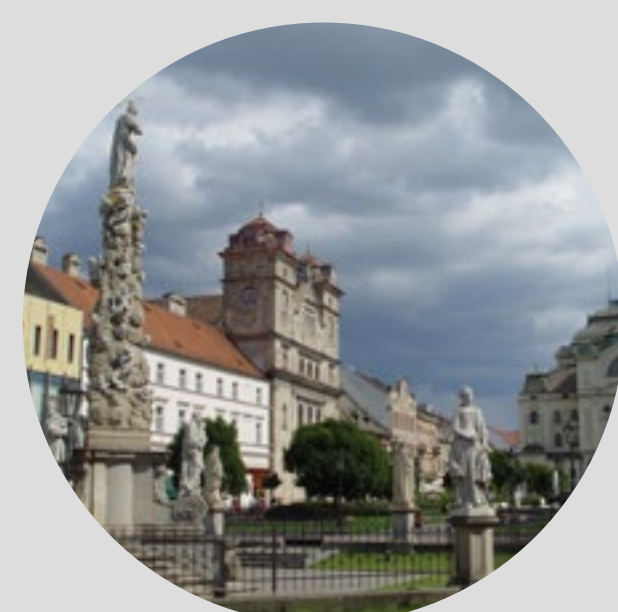
respondentov súhlasí s tvrdením, že mesto by malo podporovať **upokojujúce dopravy** v širšom centre mesta

respondentov súhlasí s tvrdením, že je dôležité, aby mesto podporovalo **udržateľné formy mobility**.

Jún 2022

Nadácia **Bloomberg Philanthropies** vyhlasuje grantovú výzvu zameranú na zvyšovanie bezpečia a skvalitňovanie verejného priestoru v Európe.

Október 2022

Košice sa stávajú jedným z 19 európskych miest, ktoré získalo **25 000 \$** na projekt s názvom Čas spomaliť. Začína sa príprava projektu.

November 2022

Prebieha sieťovanie neziskových organizácií, ktoré za projektom stoja s Mestom Košice a kľúčovými aktérmi v oblasti mobility a dopravy.

Február 2023

Začínáme zbierať dáta o vnímaní bezpečia v tejto lokalite, dáta o doprave (napríklad rýchlosť vozidiel) a o rôznych formách mobility v tejto oblasti.

Leto 2023

Pripravuje sa projekt dopravného značenia a dizajnu umeleckej intervencie. Na križovatke pribudne viacero prvkov, ktoré ju spravia krajšou a bezpečnejšou.

Jeseň 2023

Dôjde k **opätovnému zberu dát**, aby sme vedeli vyhodnotiť skutočný dopad tejto intervencie. Získané dáta využije mesto pri ďalších projektoch.

4

Čo presne sa zmení?

ZMENA VODOROVNÉHO DOPRAVNÉHO ZNAČENIA

ZNÍŽENIE RÝCHLOSTI PREJAZDU VODIČOV A VODIČIEK

SKRÁTENIE PRIECHODOV PRE CHODCOV NA GORKÉHO

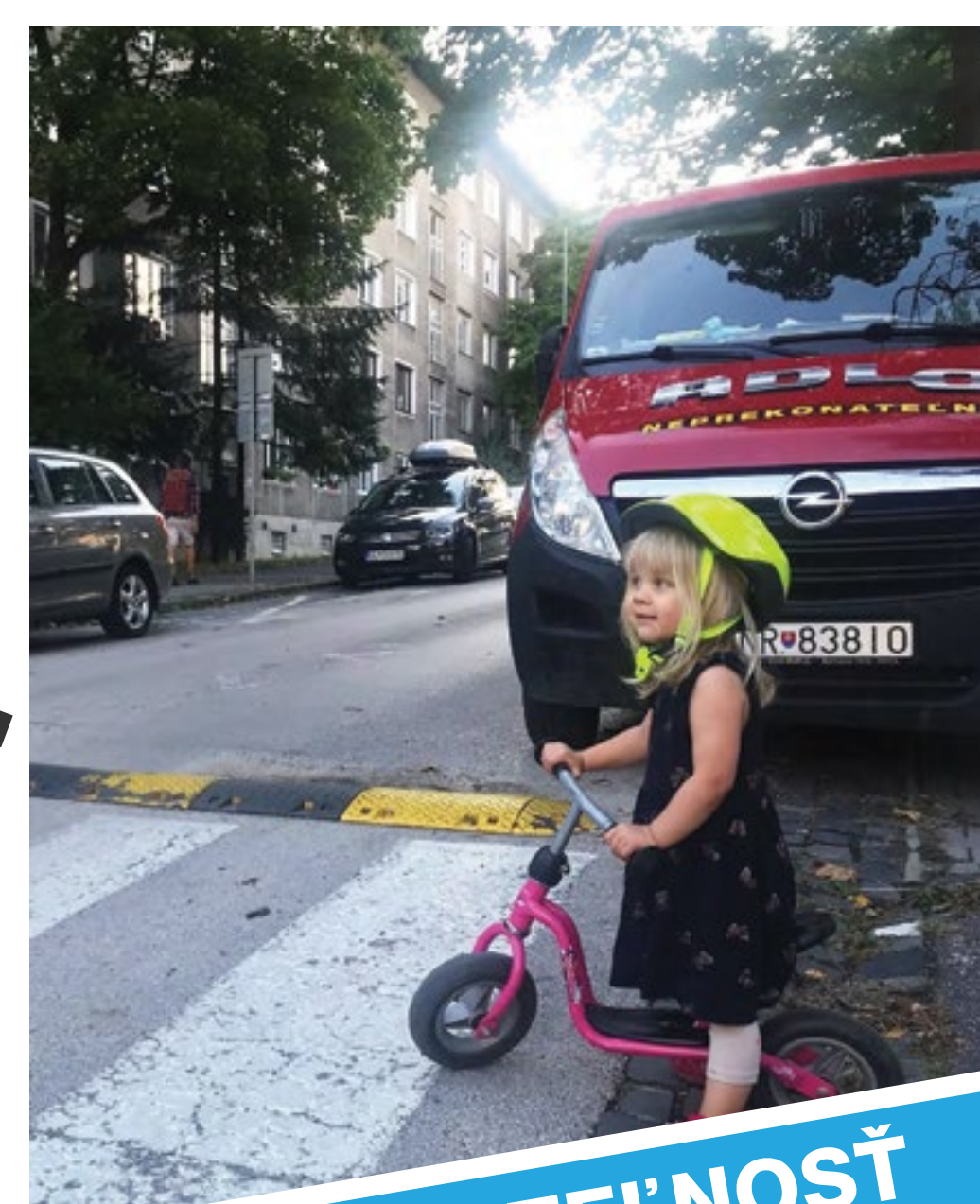
UMIESTNENIE FYZICKÝCH PRVKOV (STĽPIKY, KVETINÁČE, OBRUBNÍKY A POD.)

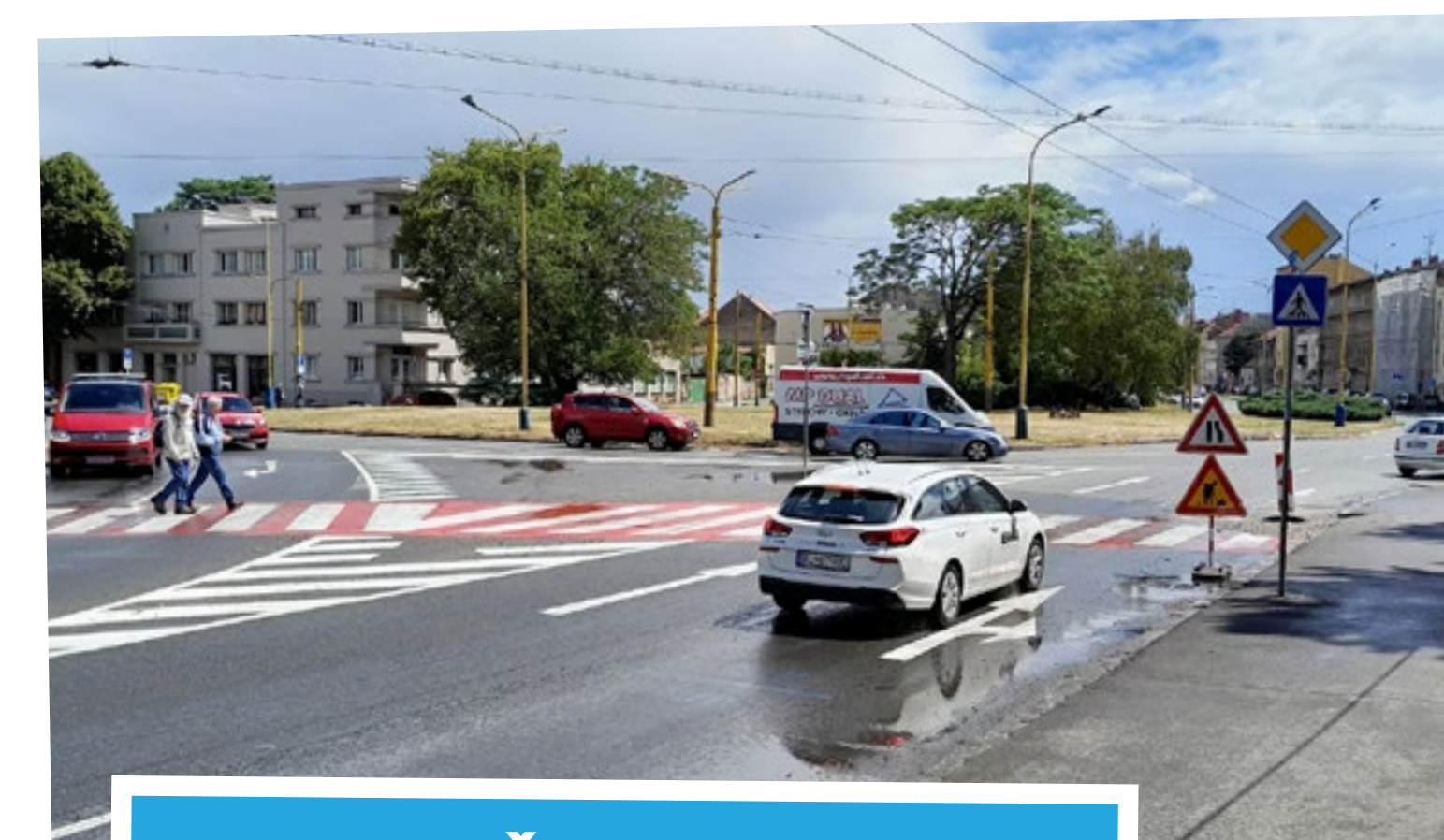
MAĽBA NA ASFALT

BEZPEČNEJŠÍ A RÝCHLEJŠÍ PRIECHOD CEZ CESTU PRE CHODCOV (GORKÉHO, HVIEZDOSLAVOVA)

LEPŠIA VIDITEĽNOSŤ CHODCOV VSTUPUJÚCICH NA CESTU

POMALŠIE JAZDIACE VOZIDLÁ SMEROM DO KRIŽOVATKY

REVITALIZÁCIA VEREJNÉHO PRIESTORU PRI KRIŽOVATKE

Ako sa to zmení?

Postrehy z košickej dopravy

- 1 Prednosť chodcom** na priechodoch je skôr výnimkou, než pravidlom. Ako chodec musíte za svoje práva bojovať a s vodičmi udržiavať intenzívny očný kontakt, aby vás rešpektovali.
- 2** V Košiciach je automobil aj vecou **statusu**. V západných krajinách, stretnete v MHD aj významných politikov či političky. U nás to tak nie je. Ak chceme zmeniť situáciu v mobilite, musí sa zmeniť aj toto myslenie.
- 3** V dnešnej dobe jedna rodina vlastní častokrát viac než jeden automobil. Aj preto je naše mesto **preplnené autami** na cestách a parkoviskách. Viac ciest a jazdných pruhov znamená v dlhodobom horizonte zas len viac áut v meste. Riešením je vytváranie verejného priestoru pre pešiu mobilitu, MHD a cyklopruhov.
- 4** Je u nás čudným zvykom, že chodec na prechode zrýchli a na konci vodičovi za zastavenie aj poďakuje. **Zastavenie** však má byť samozrejmosťou - nie „dobrým skutkom“.

Pomôžte nám urobiť kritickú križovatku bezpečnejšou. Ďakujeme viac než 40 darcom a daryniam, ktoré prispeli na vznik tejto výstavy prostredníctvom portálu DONIO.

Kurátor výstavy / Samuel Velebný
Grafický dizajn a zrozumiteľnosť / Igor Kupec
Obsah / Ivana Skoumalová, Pavol Mészáros, Samuel Velebný, Adrián Chreň, Martin Pavlov, Zofia Sincáková, Slavomír Ondoš

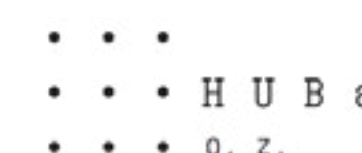
Inštalácia / Róbert Bernáth
Foto: Bloomberg Philanthropies, Agenzia Mobilitá Ambiente, Territorio, Ivana Skoumalová, Roman Valenta, Metropolitný inštitút Bratislavy, Lety dronom

Bloomberg Philanthropies

cyklokalícia

KOŠICE

ŽILINSKÁ UNIVERZITA V ŽILINE

ANTIK telecom

DOPRAVNÝ PODNIK MESTA KOŠICE

IT CONTROL

hotel asmir

Čas spomaliť na Instagrame

